

Bog anmeldelse: Den tavse klode. Sådan forhindrer vi insekternes undergang.

Dave Goulson: Den tavse klode.
Gads Forlag, 2023. 352 sider: Pris 249,95 kr. ISBN 978-87-13-071-89-1.

Af Thomas J. Simonsen, seniorforsker i entomologi, Naturhistorisk Museum Aarhus.

Den engelske biologiprofessor og insektøkolog Dave Goulson er efterhånden et ret velkendt navn blandt naturinteresserede, også i Danmark. Flere af hans bøger som "Den kriblende have" ("The garden jungle"), "Summen over engen" ("A buzz in the meadow"), og ikke mindst "Humlen ved det hele" ("A sting in the tail") er populære bøger, hvor forfatteren formår på en gang at formidle sin store viden om og kærlighed til naturen og biodiversitet generelt og insekter i særdeleshed.

Hans seneste bog, "Den tavse klode: sådan forhindrer vi insekternes undergang" ("Silent Earth: averting the insect Apocalypse") følger traditionen fra de forudgående bøger, men er også betydeligt mere mørk og dystert (til tider direkte dystopisk). Bogens titel er naturligvis en pendant til Rachel Carsons "Silent Spring" ("Det tavse forår" på dansk), den berømte bog fra 1962, der var direkte medvirkende til et forbud af brugen af DDT i landbruget i USA. I "Den tavse klode" adresserer forfatteren den tilbagegang af insekter, der de senere år er dokumenteret på både arts- og individniveau.

I bogens første del (tre kapitler) giver Goulson en (nødvendigvis) meget kort, men alligevel fyldestgørende oversigt over insekternes evolution, biologiske betydning og fantastiske diversitet, hvorefter han går i gang med bogens hovedformål: biodiversitetskrisen fra et insektsynspunkt. Dette indledes med to veldokumenterede kapitler, der først gennemgår, hvad vi ved om insekternes tilbagegang og derefter, hvordan vi selv opfatter, ikke bare insekternes tilbagegang, men ændringer og forringelser i naturen generelt. Den langt største del af bogen omhandler årsagerne til insekternes tilbagegang. Når denne del af bogen er så stor, er det et udtryk for, at disse årsager er både mangartede og komplekse. De omfatter velkendte årsager som ødelæggelser af levesteder, brug af pesticider (både direkte mod insekter, og mod deres levesteder og værtsplanter),

klimaændringer og ensformige landskaber. Men også mindre kendte (eller stort set ukendte) faktorer som lysforurening, invasive arter og trafik (det sidste både direkte i form af trafikdræbte insekter, og indirekte i form af partikel- og støjforurening) bliver dokumenteret og diskuteret. Efter en både velskrevet og metodologisk gennemgang af, hvad man kan kalde "tingenes tilstand," beskriver Goulson et dybt dystopisk hverdagsbillede fra 2080, hvor fortælleren samtidigt ser tilbage på det forgangne århundrede og beskriver, hvad der gik galt. Efter således at have stillet en på det nærmeste håbløs fremtid op, bruger Goulson (heldigvis fristes man til at sige) omfattende tid og plads i den sidste del af bogen på at opstille, hvad vi stadig kan

gøre for at vende, eller i det mindste afbøde, situationen. Dette omfatter overordnede tiltag som ændringer i landbrugspraksis og byplanlægning, men også hvad man selv kan gøre, både direkte som forbruger, haveejer mm., eller indirekte ved at stille krav til politikere og beslutningstagere.

Et efter min mening fantastisk træk ved bogen, er at Goulson afslutter hvert enkelt kapitel (på nær det sidste) med en til kapitlet i øvrigt urelateret "insekthistorie," der illustrerer insekternes diverse verden. Dette kan være honningmyrer fra Australien, periodiske cikader fra USA, eller hulelevende, rovlevende, lysende svampemyggelarver fra New Zealand – alt sammen noget der giver læseren et (lille) indblik i insekternes fantastiske diversitet. Bogen er oversat og bearbejdet af Kjeld Hansen, der ved at

fremdrage danske paralleller til Goulsons mange (specielt britiske) eksempler, gør bogen endnu mere relevant for danske læsere.

"Den tavse klode: sådan forhindrer vi insekternes undergang" er en velskrevet, veldokumenteret, foruroligende og dybt tankevækkende bog. Tiden vil vise, om den får en virkning, der kan sammenlignes med "Det tavse forår." Men hvis mine børn om 60 år kan se tilbage på "Den tavse klode" og andre samtidige værker ("Det tavse forår" stod jo heller ikke alene), og konstatere, at de var med til at skabe en opmærksomhed, der om ikke vendte så afbødte biodiversitetskrisen, tror jeg Goulson ville være tilfreds.